

1. Môj otec hral charaktery

Meno Emil má latinský pôvod a v preklade znamená horlivý, pracovitý. Emilovia sú introverti a majú výraznú fantáziu. Sedí to aj na teba?

Je to priveľmi lichotivé, ale niečo na tom bude.

Priezvisko Horváth je na Slovensku veľmi rozšírené, podľa viacerých štatistík je dokonca na prvom mieste. Poznáš jeho pôvod?

Nie je to zložité, je to etnické priezvisko. Horváth je pomadžarčené označenie pre príslušníka chorvátskeho národa. Kedysi dávno som sa stretol s jedným maďarským režisérom a ten mi povedal: „Polovica budapeštianskeho telefónneho zoznamu sú Horváthovci. Prídem do Bratislavy a neverím vlastným ušiam – Kamila Slováková vie po maďarsky a Emil Horváth nevie.“

Ešte donedávna si bol Emil Horváth mladší. Už nie si?

Mladší nie som už dávno, po smrti môjho otca Emila Jozefa Horvátha, v umeleckých kruhoch známeho ako Emil Horváth starší, to už nemalo zmysel. No nejaký čas mi trvalo, kým som si ten prívlastok za menom odstránil. V roku 2007 som si začal vybavovať starobný dôchodok a uvedomil som si, že bude smiešne, ak ho budem dostávať ako Emil Horváth mladší.

Odkiaľ pochádzajú tí starší Horváthovci?

Z rakúsko-uhorskej monarchie.

To je jasné.

Otec môjho otca sa narodil v dnes maďarskom meste Šalgotárján. Povoláním bol sklár, pracoval v miestnej továrni, ktorá bola od devätnásteho storočia celosvetovo preslávená výrobkami úžitkového skla.

V päťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia bola veľmi populárna najmä zlatníarska kolekcia pohárov Zlatá Zuzana. Aj u nás mala dôstojné miesto v sekretári.

Starý otec Ján Horváth bol tak trochu výstredný človek. Obliekal sa na anglický spôsob – pikeťová vesta, pumpky, olivovozelené ponožky, vysoké kožené topánky... Raz ročne mal možnosť kúpiť si v sklárni výrobky za režišnú cenu, tie potom chodil predávať do Terstu. Slušne zarobil, no domov do Zlatna sa vracal veľmi pomaly, po ceste navštívil nejednu krčmu či bar. Keď mu raz jedna cesta do Terstu a späť trvala pol roka, stará mama sa s ním rozviedla a odišla žiť do Poltára.

Na 1. mája 1955

Emil, sestra Dáša, otec Emil Jozef Horváth, mama Anna Horváthová

„A potom sme šli
k Dunaju, práve tam
pristál propeler,
nasadli sme naň
a odviezli sme sa
na pravý breh Dunaja
a potom späť.

To bolo moje prvé
stretnutie s Bratislavou.
Odvtedy mám rád
Dunaj a jeho okolie.“

(Strana 196 tejto knihy)

6. Bol som Romeo, Lúpežník, Knieža Myškin

Je najvyšší čas povedať, že Viera Richterová bola a je oveľa viac než tvoja spolužiačka v hereckom ročníku na Divadelnej fakulte VŠMU a kolegyňa v martinskom divadle.

Viera Richterová je moja prvá a posledná manželka a matka nášho syna Tomáša.

Kedy to medzi vami začalo byť viac ako priateľstvo?

Vydrž, nepredbiehaj. O mojich prijímacích pohovoroch na VŠMU sme už hovorili, no nespomenul som, že tam bola jedna dievčina, ktorá sebavedomo rozprávala všetkým okolo seba o poslednej premiére v Divadle Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene. Dodnes si pamätám, že reč bola o inscenácii hry Alejandra Casonu *Stromy zomierajú postojáčky*.

Prečo práve o nej?

Lebo v nej hrala. Viera Richterová je moja vrstovníčka, no maturovala rok predtým mnou – absolvovala jedenáštočnú strednú školu, kým ja som mal za sebou dvanáštočnú. Strašne túžila byť herečkou a jej rodičia boli takí veľkorysí, že svoju sedemnáštočnú dcéru pustili z Bratislavy do Zvolena, odkiaľ pochádzala jej mama, nastúpiť do divadla – Vierka v ňom v sezóne 1963/1964 pôsobila ako elévka. Hrala v troch inscenáciách, veľký úspech mala ako Rosa vo *Vytetovanej ruži* Tennesseeho Williamsa.

Takže prišla na pohovory ako aktívna divadelná herečka.

Dá sa to tak povedať. Ja som síce bol synom herca a Milan Kňažko mal za sebou ročnú kariéru stavača kulís v Slovenskom národnom divadle, ale na Vierkinu hereckú prax sme nemali. Vierka a ja sme počas štúdia spolu výborne vychádzali, mali sme sa radi ako kolegovia a kamaráti, ale nebolo to nič viac.

A kedy to začalo byť viac?

V poslednom ročníku som si uvedomil, že k nej cítim niečo viac ako kamarátstvo. Musel som o ňu trochu zabojovať, ale malo to vcelku prirodzený priebeh, nebolo to nič dramatické. Náš vzťah zintenzívnel, keď sme spolu získali angažmán v martinskom divadle. Zomkol nás najmä vpád Rusov do Československa.

Vtedy to zomklo všetkých ľudí v Československu, niektorých však len načas, ale teba s Vierkou navždy. Mal si pred Vierkou nejakú vážnu známosť?

Vážnu nie.

„Děláte skvělé divadlo,
budu si muset zjistit,
kde leží ten Martin.“ (Strana 62 tejto knihy)

S Nad'ou Hejnou v role Generálky Jpančinovej v inscenácii *Idiot*

Emil Horváth je zároveň s Ľubomírom Vajdičkom spoluautorom dramatizácie rovnomenného románu Fiodora Michajloviča Dostojevského

Réžia Ľubomír Vajdička, scéna Štefan Hudák, kostýmy Stanislava Vaníčkova
Divadlo Slovenského národného povstania Martin, 1975

9. Dostal som ponuku, ktorá sa neodmieta

Prečo si pred začiatkom sezóny 1983/1984 odišiel z Novej scény?

Ak to mám povedať klasickou vetou z *Krstného otca*, dostal som ponuku, ktorá sa neodmieta.

Myslíš tým ponuku nastúpiť do súboru Činohry Slovenského národného divadla?

Presne tak. Na Novej scéne som sa cítil dobre, účinkoval som vo viacerých vynikajúcich inscenáciách, no hrať v Slovenskom národnom divadle je vrcholnou metou každého slovenského herca, speváka, tanečníka... Ale pre spravodlivosť treba povedať, že na Novej scéne boli aj výborní herci, ktorí odolali pozvaniu do Národného, za všetkých spomeniem Vlada Müllera. A poznám aj viacero hercov, ktorí napriek ponukám z Bratislavy ostali a ostávajú vo svojich mimobratislavských divadlách, napríklad Eva Pavlíková je dodnes prvou dámou Divadla Andreja Bagara v Nitre.

Kto ťa teda pozval do Národného?

Jeho vtedajší riaditeľ Ján Kákoš. Ale môj prechod nebol až taký jednoduchý.

Prečo?

Riaditeľ Viliam Polónyi mi robil problémy, nepriamo sa mi vyhráжал, že keď odídem, na Novej scéne skončí aj moja žena. Ale ja som mu tvrdo povedal, že je to vydieranie, a on sa zľakol, myslel si, že mám za sebou niekoho vplyvného. Takže, ako som už povedal, Vierka ostala na Novej scéne ešte osem rokov.

Povedal si, že v novom súbore každý herec začína od nuly. Platilo to aj na tvoj nástup do Národného?

Len do istej miery. Mal som tridsaťosem rokov, bol som už zrelý herec, pomerne známy aj z televízie a filmu. A v Činohre Slovenského národného divadla sa ku mne veľmi vlúdne správali najmä herci a herečky staršej generácie, bol som šťastný, že som mohol hrať na tom istom javisku ako Zdena Gruberová, Mária Prechovská, František Dibarbora, Ctibor Filčík, Ladislav Chudík, Karol Machata... Ctibor Filčík ma dokonca prišiel osobne privítať, bol som dojatý. Bol som rád, že si zahrám s Milkou Vášáryovou, Michalom Dočolomanským, Jurajom Slezáčkom... A opäť som sa tam stretol s generačnými druhmi, s ktorými som hrával na Novej scéne a ktorí prišli do Národného predomnou – s Martinom Hubom, Mariánom Labudom, Stanom Dančiakom, Milanom Kňazkom, Pavlom Mikulíkom... A aby bol výpočet mne blízkych ľudí z branže úplný, veľmi ma potešilo, že rok predomnou prišiel do Činohry SND aj režisér Ľubo Vajdička.